

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023

VIKTORIE VIKOVÁ

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Prevence školních úrazů

Bakalářská práce

2023

Viktorie Viková

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Viktorie Viková**
Osobní číslo: **Z20094**
Studijní program: **B0988P240002 Zdravotně sociální péče**
Téma práce: **Prevence školních úrazů**
Téma práce anglicky: **Prevention of school injuries**
Zadávající katedra: **Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce**

Zásady pro vypracování

1. Studium literatury, sběr informací a popis současného stavu řešené problematiky.
2. Stanovení cílů a metodiky práce.
3. Příprava a realizace výzkumného šetření dle stanovené metodiky.
4. Analýza a interpretace získaných dat.
5. Zhodnocení výsledků práce.

Rozsah pracovní zprávy: **35 stran**
Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucího**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. *Krizové situace ve škole. Bezpečnostní problematika ve školní praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-247-2731-8.

KUKLA, Lubomír. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-3874-1.

MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5351-5.

SLEPIČKA, Pavel, Irena SLEPIČKOVÁ a Jiří MUDRÁK. *Rizikové chování ve sportu dětí a mládeže*. Praha: Univerzita Karlova, 2018. ISBN 978-80-246-3995-6.

VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 3. vyd. přeprac. a dopl. Praha: Univerzita Karlova, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Kateřina Kmentová

Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Datum zadání bakalářské práce:

1. prosince 2021

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2023

L.S.

doc. Ing. Jana Holá, Ph.D. v.r.
děkanka

Mgr. Helena Poláčková v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 1. března 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji, že jsem práci s názvem Prevence školních úrazů vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Viktorie Viková

v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala mé vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Kmentové za odborné vedení, trpělivý a přátelský přístup a motivaci, kterou mi poskytla. Pomohlo mi to ke zpracování této bakalářské práce.

V Pardubicích dne 26. dubna 2023

Viktorie Víková

ANOTACE

Tato bakalářská práce je věnovaná problematice oblasti školních úrazů a její prevenci. Teoretická část se soustřeďuje na pojem školní úraz, dále charakterizuje vývojové období pubescence a s ním spojená vývojová rizika. Je zde též popsána bezpečnost ve školním prostředí, která je zajišťována edukací žáků, materiálním vybavením školy, samotnou rolí pedagogického sboru, v neposlední řadě legislativní oporou a externími organizacemi. Výzkumné šetření je realizováno metodou kvalitativního výzkumu ve formě rozhovorů s klíčovými osobami zajišťující evidenci a prevenci úrazů na základních školách.

KLÍČOVÁ SLOVA

školní úraz, starší školní věk, prevence, role osob, faktory, interaktivní programy

TITLE

Prevention of school injuries

ANNOTATION

This bachelor thesis is dedicated to the field of school injuries and its prevention. The theoretical part focuses on the concept of school injury, then characterizes the developmental period of adolescence and the associated developmental risks. It also describes safety in the school environment, which is ensured by the education of pupils, the material equipment of the school, the role of the teaching staff itself and, last but not least, legislative support and external organisations. The research investigation is carried out using a qualitative research method in the form of interviews with key persons responsible for the recording and prevention of accidents in primary school.

KEYWORDS

school injury, older school age, prevention, roles of persons, factors, interactive programs

SEZNAM ZKRATEK

ČŠI	Česká školní inspekce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP	Rámcový vzdělávací program
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BOZ	Bezpečnost a ochrana zdraví

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Úrazovost	12
1.1 Úraz	12
1.2 Epidemiologie vzniku úrazu	12
2 Starší školní věk	13
2.1 Charakteristika vývojového období	13
2.1.1 Pubescence	13
2.2 Vývojová rizika	13
2.3 Sledování úrazovosti dětí školního věku v ČR	14
3 Školní úraz	14
3.1 Úrazy dětí staršího školního věku	15
3.2 Faktory školní úrazovosti	15
3.2.1 Výživa	15
3.2.2 Pohybové aktivity	16
3.2.3 Socioekonomický status rodiny	17
3.2.4 Smyslové zvláštnosti	17
4 Prevence školních úrazů	17
4.1 Prevence	17
4.2 Prevence ve výuce	18
4.2.1 Člověk a jeho svět	18
4.2.2 Výchova ke zdraví	19
4.2.3 Tělesná výchova	19
4.2.4 Přírodopis	20
5 Školní řad	20
6 Bezpečnost ve škole	20
7 Role osob podílejících se na prevenci úrazu	21
7.1 Role žáka	21
7.2 Role pedagogického pracovníka	21
7.3 Role učitele tělesné výchovy	22
7.4 Role dozoru nad žáky	22
8 Legislativní opatření	22

8.1	Zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon)	22
8.1.1	Evidence úrazů	23
8.2	Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení zřizovaných MŠMT	24
9	Odpovědnost školy za úraz	24
10	Interaktivní programy pro základní školy	25
10.1	BESIP	25
10.2	Dny pro záchranu života	25
10.3	VZPoura úrazům	25
	CÍLE PRÁCE	27
	PRAKTICKÁ ČÁST	28
11	Výzkumné otázky	28
12	Metodika výzkumu	29
13	Prezentace výsledků	34
13.1	Kategorie – Role pedagoga	34
13.2	Kategorie – Nedostatky	34
13.3	Kategorie – Nejrizikovější činnost	35
13.4	Kategorie – Negativně působící činitelé	35
13.5	Kategorie – Pozitivně působící činitelé	36
	DISKUZE	38
	ZÁVĚR	43
	SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	45
	SEZNAM PŘÍLOH	48

ÚVOD

Úrazovost dětí a dospívajících představuje značný celospolečenský problém, který se stále dostává do popředí společenského zájmu všech vyspělých zemí světa. Úrazy se stávají nejčastější příčinou smrti a invalidity dětí a dospívajících. Stávají se největším zdravotnickým problémem dětského věku. Následky úrazu se od sebe liší délkou hospitalizace, stupněm invalidity, cenou léčení i výší odškodného přes pojišťovny. Musíme si uvědomit skutečnost, že úrazy jsou preventabilní a z ekonomického hlediska je mnohem výhodnější věnovat finanční prostředky na prevenci úrazů, než až na samotné odškodňování. V rámci zavádění prevence do škol je dbáno na dodržování bezpečnosti při provádění sportovních aktivit a samotného školního prostředí. (Kukla a kol., 2016).

Jsou všeobecně známé metody, jak úrazům předcházet, ale pořád se vyskytuje zvyšující se incidence úrazovosti. Škola patří k místu, kde dítě tráví poměrně velkou část dne, proto je třeba klást na bezpečnost i zde. Bezpečnost ve škole je zajištěna personálně, materiálně i legislativně. I přesto se zde setkáváme s navyšující tendencí v posledních letech. Hlavním aktérem ve sledování úrazovosti ve škole je Česká školní inspekce, která každý rok eviduje počty úrazů. Dle dostupných statistik ČSI sledujeme zvyšující tendenci školních úrazů, kdy v roce 2015/2016 bylo hlášeno 26 145 úrazů, o rok později číslo činilo 26 832. V minulém školním roce 2021/2022 ČSI evidovala 26 977 úrazů na základní škole. (Česká školní inspekce).

U dítěte staršího školního věku je typické, že se postupně osamostatňuje od rodičů a jeho místo, kde získává pochopení a prostor pro utváření osobnosti, se stává místo ve vrstevnických partách. V tomto období dochází ke změnám fyzického a psychického vývoje jako důsledek puberty, kterou se zahajuje první fáze dospívání. Od této cílové skupiny se očekává, že postupným odpoutáním dítěte od rodiny ví, jak se má bezpečně chovat. Realita je taková, že absence přítomnosti rodičů vede dítě k rizikovému chování. Dítě zkouší, co dříve nepoznal, zkoumá své schopnosti, dokazuje, čeho je schopen, předvádí se před ostatními. Dítě tráví většinu svého času ve škole nebo venku s kamarády. V obou případech číhají na dítě rizika, které vedou ke vzniku úrazu. Ve škole zastává absenci rodičů pedagogický personál. Stejně to jsou děti, které musí znát, co dovedou, mohou, smí a nesmí.

Hlavní důvod vybrání tohoto tématu byla neznalost dané problematiky. Téma mi původně nějak nepřipadalo spojené s oborem zdravotně sociální práce, a proto jsem si ho vybrala, abych se o tom více dozvěděla. Zjištěním bylo, že zdravotně sociální pracovník se setká s dětským úrazem pouze v nemocnici na oddělení dětské traumatologie. Zdravotně sociálního

pracovníka nepotkáváme na chodbách školy, proto nemůžeme říct, že by zde plnil preventivní funkci. Jelikož se s ním dítě může setkat až po prodělání úrazu, můžeme říct, že zdravotně sociální pracovník plní roli edukační, podpůrnou, psychosociální a kooperativní.

Tato bakalářská práce vhodná pro čtenáře z oblasti školství, jako jsou třídní učitelé, učitelé tělesné výchovy, ředitelé a další. Dále to mohou být studenti, kteří se připravují k výkonu pedagogického povolání. Přínosem tato práce může být i pro samotné rodiče a laickou veřejnost.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Úrazovost

1.1 Úraz

Úrazem se obecně rozumí poškození zdraví, které vzniká většinou náhle a nezávisle na vůli poškozeného působením zevních sil. Úrazy považujeme za největší problém dětského věku, protože představují příčinu úmrtí u dětí do 14 let. (Zvadová, Janoušek, 2014). Variabilitou výchovy, prostředí i péče o zraněné se mění i spektrum úrazů, jejich počty, typy a případné následky. Mezi nejčastější příčiny úrazů patří pády, dopravní nehody, působení neživotné síly, opařeniny a popáleniny. Úrazy jsou ve většině případech preventabilní. Je důležité prosazovat prvky bezpečného a preventivního chování už od raného věku dítěte, jelikož to je cesta k udržení svého zdraví a ochraně života. Vzniku úrazu se dá též zabránit dostatečným dohledem dospělých nad činnostmi prováděnými dětmi a zvýšením povědomí dětí o tom, jak se vyhnout rizikům. (Benešová, 2022).

1.2 Epidemiologie vzniku úrazu

Úrazy dětí mají své příčiny, nejsou náhodné. Každému úrazu předchází riziková situace, která se typicky opakuje. Dle Kukly a kol. (2016, str. 272) se na vzniku úrazu podílejí rizikové faktory, jež jsou do určité míry známé a ovlivnitelné. V praxi jsou tyto rizikové faktory vzniku úrazu kategorizovány jednotlivými autory různě. Významný faktor, který může mít vliv na vznik úrazu je mimo jiné také věk. U starších dětí mohou mít vliv na vznik úrazu i somatické a psychické změny v pubertě (např. zvýšení fyzické síly, snížená pohybová koordinace, zvýšení sebevědomí – přeceňováním vlastních sil a riskováním se snaží zaujmout ostatní). (Centrum úrazové prevence Brno, b. r.).

Mezi základní faktory ovlivňující vznik úrazu řadíme:

1. hostitele (člověk postižený úrazem),
2. činitele (různé druhy a formy přenosu energie),
3. přenašeče (vektor – osoba nebo věc působící svoji silou, přenáší energii či zabraňuje přenosu),
4. prostředí – faktory fyzikální (místo, teplota, denní doba, roční období, počasí atd.), socioekonomické (akceptace užití alkoholu a drogy, akceptace násilí, rodina).

2 Starší školní věk

Starší školní věk je období života dítěte, kdy navštěvuje druhý stupeň povinné školní docházky. Přejít na druhý stupeň základní školy je důležitý mezník, v této době se postoj ke škole začíná jednoznačněji diferencovat. (Vágnerová, 2012, str. 412). Jinými slovy toto období označujeme jako pubescence nebo raná adolescence, tj. první fáze dospívání. Bývá vymezena roky 11/12 až 15/16 let.

2.1 Charakteristika vývojového období

2.1.1 Pubescence

V období pubescence dochází k rychlé a radikální změně ve vývoji žáka. Člověk se během tohoto období mění v celé biopsychosociální spirituální sféře.

Pro pubescenta je typické osamostatnění od rodičů a inklinace k vrstevníkům. Je pro něj důležité vytvářet vazby s přáteli, s nimiž se ztotožňuje. Dochází k prvnímu vážnému zamilování, které má pro něj silný význam. (Machová, Kubátová, 2015, Vágnerová, 2012).

Nejnápadnější změnou je tělesné dospívání spojené s pohlavním dozríváním, tj. pubertou. V souvislosti s tím se mění zevnějšek dospívajícího a stává se podnětem ke změně sebepojetí i chování okolí. Biologické zrání je stimulem dalších změn, které mohou úspěšně proběhnout jen tehdy, jestliže je na ně jedinec dostatečně připraven. Je to proces, který má svoje psychosociální důsledky. V rámci celkového vývoje dochází ke změně způsobu myšlení, dospívající je schopen uvažovat abstraktně, a to i o variantách, které reálně neexistují. Hormonální proměny stimulují změny emočního prožívání, jehož výkyvy mají subjektivní i objektivní dopad a mohou ovlivňovat aktuální hodnocení dospívajícího. (Vágnerová, 2012, str. 369).

2.2 Vývojová rizika

Chlapci jsou více náchylní k úrazu než dívky, protože mají větší tendence k riskantnímu chování, jsou více odvážnější a agresivnější. Existují děti, které mají větší sklony k úrazům. Děti, které vykazují vysokou aktivitu, živý temperament, špatně se koncentrují a jsou neobratné, mají větší pravděpodobnost úrazu. Stejně tak jsou více ohroženy děti se smyslovými vadami. Objevují se úrazy, které vznikají jako důsledek násilného konfliktu mezi vrstevníky. Neopatrnost, podceňování nebezpečí a předvádění se před vrstevníky patří k dalšími rizikovými faktory vzniku úrazu. (Machová, Kubátová, 2015).

V období rané adolescence může citová labilita a výkyvy emočního ladění negativně ovlivňovat fungování autoregulační schopnosti. V afektivně vyhocených situacích se dospívající může přestat ovládat a snadno zareaguje impulzivně. (Vágnerová, 2012, str. 393).

2.3 Sledování úrazovosti dětí školního věku v ČR

„Obširný průzkum úrazovosti u téměř 200 000 českých dětí školního věku (z prvních až devátých tříd základních škol) provedli a publikovali v časopise Česko-slovenská pediatrie v letech 1996 a 1998 L. Pelech, Z. Roth, Z. Zvadová, V. Tošovský a A. Syrovátka na základě dat o výskytu úrazů ošetřených lékařem ambulantně nebo v nemocnici. Autoři zjistili, že v mladším školním věku za jeden kalendářní rok utrpělo úraz přes 13 % dětí. Tento procentuální počet představuje téměř 14 000 dětí. U dětí staršího školního věku postihl úraz téměř jednu pětinu z nich (19,5 %), což ukazuje, že s věkem počet úrazů stoupá, v absolutním počtu to představuje více než 18 000 dětí. Ve všech věkových kategoriích měli častěji úraz chlapci než dívky.“ (Machová, Kubátová, 2015, str. 268).

V roce 2007 byl vládou České republiky schválen Národní akční plán prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti. Vznikl na základě alarmujícího počtu úrazů dětí do 19 let. Ministerstvo zdravotnictví se podílelo na plnění úkolů z Národního akčního plánu prostřednictvím Krajských hygienických stanic, a to formou pořádání konferencí, výuky dopravní výchovy a veřejných akcí (Dny zdraví, Týden mobility). V letech 2013-2015 byly z dotačního programu – Národního programu zdraví – podpořeny 4 projekty s tematikou prevence dětských úrazů. Ministerstvo zdravotnictví též zavedlo Národní registr úrazů, díky němuž dochází ke sledování a následné prevenci dětské úrazovosti. V registru je každý úraz zaznamenán jednotlivě, z hlediska příčin jeho vzniku a vývoje, charakteru postižení, postupu léčení, výsledků léčby i možných zdravotních komplikací. Dalším účelem NRU je srovnávání dostupnosti a kvality traumatologické péče, sledování její nákladovosti a efektivnosti a také možnost srovnání v rámci EU. (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2016 [online]).

3 Školní úraz

Školní úraz je takový, který se stal žákovi v přímé souvislosti se vzděláváním nebo s ním přímo souvisejících činnostech. Úraz, který se stane žákovi při cestě do školy a zpět, na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště mimo školu a při akcích konaných mimo školu. (Kovaříková, 2020).

Nejčastějším druhem úrazu po celou dobu školní docházky jsou zlomeniny a vykloubeniny a jejich výskyt se zvyšuje s věkem (kolem 52 % ze všech úrazů). V pořadí četnosti výskytu

následují poranění povrchu těla (25 %). Třetí v pořadí jsou poranění hlavy a lebky (12 %), která mohou být doprovázena otřesem mozku. Mají v průběhu školního věku klesající výskyt. Další skupinu tvoří v 7 % poranění úst a orgánů ústní dutiny (zlomeniny či vyražení zubů, tržné a zhmožděné rány rtů, sliznic ústní dutiny či závažnější zlomeniny dolní čelisti). Všechny ostatní druhy poranění tvoří zbývajících 11 %, jsou to však vždy úrazy velmi vážné, neboť zpravidla postihují vnitřní, životně důležité orgány a mohou ohrožovat i život dítěte. (Machová, Kubátová, 2015, str. 268).

K rizikovým činnostem, při nichž došlo k úrazu, byl zaznamenán největší počet úrazů při školní tělesné výchově a při organizovaném sportu. Dalšími rizikovými činnostmi jsou čas trávený o přestávce a účast na akcích mimo školu. (Kovaříková, 2020; Machová, Kubátová, 2015).

3.1 Úrazy dětí staršího školního věku

S přibýváním věku dítěte se také zvyšují počty úrazů, odlišují se druhy a závažnost úrazů, zejména proto, že se děti častěji vyskytují mimo dohled dospělých. S vyšším počtem úrazů se setkáme u chlapců, a to zejména proto, že mají větší tendenci k riskování, mají větší odvalu a jistou agresivitu. K nejčastějším úrazům dětí staršího školního věku dochází ve škole, na druhém místě se vyskytují úrazy z domácího prostředí a na třetím místě zastupují své místo úrazy na ulici. Počet úrazů v domácím prostředí a na ulici se stoupajícím věkem klesá. (Machová, Kubátová a kol., 2015).

Výsledky studií Státního zdravotního ústavu, které sleduje úrazovost dětí a dospívajících, potvrzují vysokou incidenci úrazovosti především u školních dětí navštěvujících druhý stupeň základní školy. Nejrizikovější skupinu tvoří děti ve věku 13-14 let. V této věkové kategorii postihne, dle slov rodičů, úraz každou čtvrtou dívku a dokonce každého třetího chlapce. Jedná se o úrazy vyžadující lékařské ošetření. (Zvadová, Janoušek, 2014).

Dle hlášení ČŠI představují úrazy při tělesné výchově přibližně třetinu školních úrazů. Na vyšším počtu úrazů při tělesné výchově se podílí nižší tělesná zdatnost dítěte a narůstající hmotnost dětské populace. (Zvadová, Janoušek, 2014).

3.2 Faktory školní úrazovosti

3.2.1 Výživa

Pro zdravý vývoj všech orgánových soustav je zapotřebí nepomíjet stravu vydatnou a bohatě zásobenou živinami, která také zaručí, že dítě je plné energie a jeho tělo pracuje jak má.

V současné době můžeme sledovat negativní důsledky nevhodného stravování a životního stylu u dětí školního věku. Mezi důsledky nevhodného stravování řadíme výskyt nadváhy a obezity, snížení energie na něž nasedá nedostatek pohybové aktivity. Je vhodné, aby škola dbala na kontrolu stravování dětí při dopolední přestávce a obědové pauze, která má svůj význam v doplnění energie a odpovídajících živin pro správné fungování psychických a fyzických funkcí. V období puberty je způsob výživy ovlivňován celou řadou faktorů psychosociálních, sociálních a socioekonomických. (Kukla a kol., 2016). Uplatňují se zde hledání vlastní identity, odmítání omezení ze strany rodiny, schopnost samostatně nakupovat, dovednost připravit si pro sebe jídlo, a řada dalších. Objevují se zde formy stravování, které můžeme označit jako rizikové (vynechání snídaně a jiných jídel, konzumace rychlého občerstvení, příjem slazených limonád aj.). Kvalitní jídlo poskytuje slast a příjemné pocity. Má značný význam pro psychiku a při utváření duševní pohody.

3.2.2 Pohybové aktivity

Pohyb bezesporu patří mezi základní lidské potřeby. Pohybové schopnosti byly utvářeny během evoluce po několik milionů let a jsou uloženy v našich genech. Pohybovou aktivitu definujeme jako *„jakýkoliv tělesný pohyb spojený se svalovou kontrakcí, který zvyšuje výdej energie nad klidovou úroveň.“* (Kukla a kol., 2016).

Člověk se narodil proto, aby se hýbal. Bohužel tato vrozená schopnost je ovlivňována tím, jakým způsobem trávíme svůj volný čas, jakou máme pracovní náplň. Sníženou pohybovou aktivitu též ovlivňuje dlouhé sezení ve školní lavici. *Nedostatek pohybové aktivity při „sedavém“ způsobu života snižuje úroveň přizpůsobení se tělesné zátěži.* Díky pravidelné pohybové aktivitě se můžeme vyhnout rizikům, které její pokles přináší. Mezi hlavní rizika patří kardiovaskulární onemocnění, některé typy rakoviny a onemocnění slinivky břišní. Pravidelným pohybem si zaručíme udržení optimální tělesné váhy a dobrého psychického stavu.

Více než polovina dětí tráví u televize během pracovních dní více než 2 hodiny denně. Zároveň přibližně 7 z 10 dětí tráví více než 2 hodiny denně u počítače...Nedostatek pohybu pozitivně koloruje s výskytem obezity a nadváhy u dětí...Navíc děti, které vůbec nesportují, mají vyšší riziko vadného držení těla v porovnání s dětmi, které pravidelně sportují alespoň jednou týdně. (Kukla a kol., 2016).

Pro děti školního věku je doporučen pohyb každý den alespoň 60 minut ve střední až vysoké intenzitě. Zvolením vhodné a rozmanité pohybové aktivity jim přinášíme radost. (Kukla a kol., 2016).

3.2.3 Socioekonomický status rodiny

Tento faktor hraje v incidenci úrazů významnou roli. „Většinou jde o úrazy vznikající v důsledku nedbalého dohledu, nebezpečného a nechráněného prostředí, nedostatečné výchovy k bezpečnému chování.“ Ve výchově dětí hraje roli zabezpečení materiálních, psychických a sociálních potřeb. (Kukla a kol., 2016).

3.2.4 Smyslové zvláštnosti

Nejbystřejší smysly jsou zrak a sluch, které se v průběhu dětství se zkušenostmi a učením zlepšují. Oči dítěte vidí v zorném poli o 30% méně než dospělí, což zpomaluje postřeh. Dítě zrakem hůře odhaduje vzdálené předměty. Velké předměty považuje za bližší a malé za vzdálenější, proto hrozí, že pod něco vběhne. Je nevyvinutá kognitivní schopnost spojení vidění velikosti, formy pohybu a času, což je příčinou špatného odhadu rychlosti pohybujících se objektů. (Kukla a kol., 2016).

4 Prevence školních úrazů

4.1 Prevence

Prevenčí obecně rozumíme soubor opatření a aktivit, které jsou zaměřeny na snižování či úplnou eliminaci rizik výskytu určitých negativně působících životních situací, stavů a jevů na člověka či skupinu lidí. Prevence je obecná aktivita a zahrnuje jak prevenci, tak i zdravotní výchovu, komunitní aktivity (např. Škola podporující zdraví) a tvorbu celkově příznivého prostředí. Prevenci zpravidla dělíme podle času, a to na primární, sekundární a terciární.

Pomocí primární prevence se snažíme zabránit vzniku nemoci, tedy tehdy, kdy je člověk zdravý. Jedná se o aktivity posilující zdraví nebo odstraňující rizikové faktory. Příkladem primární prevence ve škole může být například vytváření bezpečného prostředí v prostorách školy a jejím okolí. Aby však bylo možné předvídat, ve které nebezpečné situaci se dítě může ocitnout, musí být rodiče, učitelé, trenéři i ostatní pedagogové informováni o tom, které druhy úrazů se v určitém věkovém období vyskytují a jaké jsou jejich příčiny. Z těchto poznatků se dá poté říct, že úrazy jsou předvídatelné.

Sekundární prevence je zaměřena na včasnou diagnostiku a vyhledání pomoci v případě úrazu. Díky rychlému zjištění vzniku úrazu se dá předejít zhoršení stavu a zahájení kvalitní léčby. Mezi opatření sekundární prevence patří také znalost zásad předlékařské první pomoci a dovednost obrátit se v nouzi o pomoc na správná místa.

Aplikací terciární prevence je možné předejít vážným následkům, vadám a dysfunkcím, které úraz způsobil. Jedná se především o rehabilitaci (léčebná, speciálně pedagogická, sociální), jejímž cílem je znovu dítěti umožnit participaci v pracovních, sociálních a školních aktivitách.

4.2 Prevence ve výuce

Základ výchovy v bezpečném chování a předcházení rizik nám všeobecně ukládají rodiče. Pro účinnou prevenci je nutné sledování a opakování vzorců správného chování. Tím si dítě tyto vzorce chování uchovává a později aplikuje. Škola jako institut, kde tráví dítě poměrnou část svého dne, má za úkol též sledovat a vést jedince ke správnému chování. Zásluhou Rámcového vzdělávacího programu je tato funkce zabezpečena formou vzdělávacích oborů (Člověk a jeho svět, Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Přírodopis).

Pro kvalitu výuky témat bezpečnosti a ochrany zdraví hraje zásadní roli vnitřní motivace učitele k výuce této vzdělávací oblasti. Jestliže je učitel s hodnotami vyučované oblasti ztotožněn, vzniká předpoklad funkčnosti výuky. (Kovaříková, 2020).

4.2.1 Člověk a jeho svět

Člověk a jeho svět je vzdělávací obor, jež je koncipován pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tento komplexní obor vymezuje vzdělávací obsah zaměřující se na člověka, rodinu, společnost, vlast, přírodu, kulturu, techniku, zdraví, bezpečí a další témata. Hlavním okruhem pro toto téma je okruh *Člověk a jeho zdraví*, kde žáci získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Žáci si osvojují bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Výsledkem je uvědomění, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Závěrem je poznání podstaty zdraví jako důležité hodnoty v životě člověka i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení. Očekávaným výstupem žáka je, že *rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných*. Ve druhém období se žák naučí uplatňovat účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události. Jedním z okruhů učiva je *péče o zdraví*, kde se žák naučí, jak ošetřit drobný úraz a poranění, jak předejít nemocem a úrazům. Formou praktického učení si osvojí znalost první pomoci při drobném poranění. Dalším klíčovým okruhem učiva je *osobní bezpečí a krizové situace*. Žák v tomto okruhu zjišťuje, jaká jsou vhodná a nevhodná místa

pro hru, učí se bezpečnému chování v rizikovém prostředí, a osvojuje si schopnost označení nebezpečných látek. Dále se také dozvídá bezpečné chování v silničním provozu a učí se dopravní značky. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017).

4.2.2 Výchova ke zdraví

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví svým obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* a vyučuje se na 2. stupni základního vzdělávání. Vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví propojením všech svých složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Žáci si opět osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jeho uplatňování ve svém vlastním životě i k osvojování účelného chování v každodenních rizikových situacích i při mimořádných událostech. Očekávaným výstupem žáka z předmětu Výchova ke zdraví je projevení odpovědného chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivní předcházení situacím ohrožujícím zdraví a osobní bezpečí; v případě potřeby schopnost poskytnout adekvátní první pomoc. Žák by měl být schopen uplatnit adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, prakticky využívat znalosti první pomoci. Obsahem učiva je *ochrana před chronickými nepřenositelnými chorobami a před úrazy*, kde se žák seznamuje s modely odpovědného chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů (úrazy v domácnosti, při sportu, na pracovišti, v dopravě) a základy první pomoci. Dalším klíčovým obsahem učiva je *dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví*. Žák vychází se znalostmi jak zajistit bezpečné prostředí ve škole, jak ochránit zdraví své i zdraví ostatních při různých činnostech, jaká bezpečnostní opatření je třeba dodržovat v dopravě, jaká jsou rizika v silničním a železničním provozu, jak postupovat v případě dopravní nehody. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017).

4.2.3 Tělesná výchova

Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje jak na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, tak na straně druhé k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Při tělesné výchově si žák osvojuje nejen kompetence pohybově vedoucí ke kvalitní tělesné zdatnosti, ale naučí se též dodržovat základní zásady bezpečnosti při pohybových aktivitách. Žák reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti, které mu ukládá učitel tělesné výchovy. Právě učitel je hlavním faktorem, který ovlivňuje průběh hodiny tělesné výchovy a dbá na dodržování bezpečnostních pravidel při provádění činnosti.

Samotná prevence při tělesné výchově tkví v bezpečnosti při pohybových činnostech, která se zaručí organizací a zajištěním bezpečnosti cvičebního prostoru, dodržením opatření vedoucích k bezpečnému pobytu v umývárkách a šatnách, bezpečnou přípravou a uložením náradí, náčiní a pomůcek, seznámením s první pomocí v podmínkách TV.

Žák si účastí na hodinách tělesné výchovy též osvojuje kompetence vhodného a bezpečného chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody nebo silničního provozu, dokáže předvídat možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017).

4.2.4 Přírodopis

Vzdělávací oblast Přírodopis je koncipován pro žáky 2. stupně základní školy. Mezi vzdělávací okruhy patří mimo jiné také Biologie člověka. Očekávaným výstupem žáka jsou znalosti z oblasti Člověk a zdraví, kdy žák umí poskytnout účinnou první pomoc při život ohrožujících stavech a umí ošetřit běžná zranění. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2017).

5 Školní řád

Školní řád je závazný dokument, který vychází ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Plnit školní řád je povinné pro všechny děti, žáky, studenty a jejich zákonné zástupce, zaměstnance školy a účastníky školních akcí. (Základní škola Praha, Dolní Chábry [online]).

Třídní učitel musí seznámit žáky s obsahem školního řádu vždy při zahájení nového školního roku. Seznámení se školním řádem musí žáci stvrdit svým podpisem. (Základní škola Herčíkova [online]).

Školní řád zadává žákovi povinnost chránit zdraví své, ale i zdraví spolužáků, eventuelně dalších osob. Žák nesmí pracovat s elektrickými spotřebiči a je povinen plnit pokyny všech pedagogických pracovníků školy, které jsou vydané v souladu s právními předpisy a školním řádem. (ZŠ a MŠ Ústavní [online]).

Školní řád je zveřejněn na přístupném místě ve škole všem zaměstnancům, žákům školy a jejich zákonným zástupcům. (Metodická pokyn, 2005 [online]).

6 Bezpečnost ve škole

Poslední výsledky studií Státního zdravotního ústavu z roku 2009-2011 prokazují vysokou incidenci úrazovosti zejména u školních dětí navštěvujících 2. stupeň Základní školy.

Nejrizikovější skupinu z hlediska vzniku úrazu reprezentují děti ve věku 13–14 let. Pozornost musíme věnovat úrazům při tělesné výchově, které představují, dle hlášení ČŠI přibližně třetinu školních úrazů. (Zvadová, Janoušek, 2014 [online]).

Proces implementace bezpečnostní problematiky do reálného života školy je pojímána ve dvou rovinách. Jednak jako vytváření bezpečnostních podmínek pro vzdělávání, ale také jako zavedení bezpečnostních témat do obsahu vzdělávání. Účinná realizace témat ochrany a rozvoje zdraví a bezpečí se neobejde bez prvotní analýzy aktuální situace ve škole v oblasti materiálních a lidských zdrojů. Analýza umožňuje odhalení a specifikaci současné potřeby a možnosti školy. Analýza lidských zdrojů zahrnuje žáky a jejich fyzický a mentální věk a také jejich potřeby. Údaje jsou zjišťovány též od managementu školy a pedagogů. Otázky se zaobírají tím, jaké mají vize a vůli k tvorbě školního prostředí zajišťující zdraví a bezpečí. Materiálním vybavením je myšlena samotná školní budova, její umístění a architektonické řešení, oddělenou roli zaujímá vnitřní vybavení školy. Z bezpečnostních témat to jsou pomůcky pro výuku první pomoci, požární ochrany a dopravní výchovy. (Kovaříková, 2020).

7 Role osob podílejících se na prevenci úrazu

7.1 Role žáka

Žák má povinnost dodržovat školní a vnitřní řád, předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně a bezpečnosti, s nimiž byl seznámen. Dále je žák při pobytu ve škole či školském zařízení zavázán k plnění pokynů pedagogických pracovníků v souladu s právními předpisy. (Zákon č. 561/2004 Sb. [online]). Žákem se stává dítě automaticky po dosažení odpovídající vývojové úrovně. Tato role přináší dítěti vyšší sociální prestiž a má pro něj velký význam. (Kropíková, 2019 [online]).

7.2 Role pedagogického pracovníka

V první hodině výuky při zahájení školního roku musí pedagog poučit žáky o bezpečnosti a ochraně zdraví. O bezpečném chování v odborných učebnách se žáci dozvídají od učitelů jednotlivých předmětů vždy v první vyučovací hodině a následně zapíší toto poučení do školního informačního systému. Žák musí být učitelem bezprostředně poučen o bezpečném chování ve výuce a na akcích pořádaných školou. (Základní škola Herčíkova [online]).

Mezi významné kompetence pedagoga, které jsou nedílnou součástí eliminace vzniku úrazů, musí být pravidelné poučení o rizicích, následcích a bezpečnosti při činnostech. Je nutné dodržovat bezpečné chování, kontrolovat dodržování bezpečnostních opatření a dodržovat

dozor nad žáky v takovém rozsahu, jaký je stanoven právními předpisy. (Centrum dětské traumatologie).

Je to vždy učitel, kdo svou přítomností zaručuje optimální podmínky pro fyzickou, psychickou a sociální pohodu při výuce. Učitel vybírá obsah činností pro vyučování, metody a formy výuky, materiální didaktické prostředky vždy s respektem vůči dosažené fyzické a mentální úrovni žáků. (Kovaříková, 2020).

7.3 Role učitele tělesné výchovy

Je důležité seznámit děti s možností vzniku úrazu při hodinách tělesné výchovy. Učitel musí žáky upozornit na zákazy spojené s lezením na vybavení tělocvičny (žebřiny, švédská bedna, aj.), pokud činnost není pod jeho přímým dohledem. Před každou hlavní činností předchází protažení a příprava organismu na zátěž. Kvalitní přípravou organismu se může předejít úrazu. Pedagog by si měl všimnout aktuálních fyzických dispozic a kondice svých žáků než začne sestavovat svoji vyučovací hodinu.

7.4 Role dozoru nad žáky

Škola zajišťuje bezpečný přesun žáků povinným systémem dozorů. V Občanském zákoníku a zákonu č. 561/2004 Sb. (školský zákon) se setkáme s termínem „dohled“. Mezi těmito pojmy nevzniká z hlediska právního ani praktického žádný rozdíl. O výkonu dozoru rozhoduje ředitel školy, který dále přihlíží k vykonávané činnosti žáků, jejich věku a rozumovému vývoji (vyspělosti), k dopravním a jiným rizikům. Roli dozoru vykonává pedagogický pracovník, který se řídí rozvrhem o výkonu dozoru. (Kovaříková, 2015). Pedagogický pracovník koná dohled nad žáky zejména v době před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, podle potřeby při přecházení žáků mezi budovami školy, do zařízení školního stravování a do školní družiny. (Vyhláška č. 263/2007 Sb.)

8 Legislativní opatření

8.1 Zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon)

§29 odst. 2

Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a

studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízením a při činnostech s ním souvisejících.
(Zákon č. 561/2004 Sb.)

Dále Školský zákon ukládá povinnost vést evidenci úrazů žáků, k nimž došlo při činnostech uvedených v odstavci 2, vyhotovit a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím. (Zákon č. 561/2004 Sb.).

Všechny školní úrazy se evidují v Knize úrazů. Zaznamenávají se zde úrazy, které se staly žákům, a to nejpozději do 24 hodin od okamžiku, kdy k úrazu došlo. (Vyhláška č. 64/2005 Sb.).

Informace zapsané v Knize úrazů za uplynulý kalendářní měsíc zasílá škola nejpozději do pátého dne následujícího měsíce zdravotní pojišťovně žáka a České školní inspekci. (Vyhláška č. 64/2005 Sb.). Česká školní inspekce zároveň vede celkovou evidenci úrazů žáků v České republice.

§30

Tento paragraf ukládá řediteli školy povinnost vydávat školní řád a vnitřní řád školy, který hlavně upravuje „podmínky zajištění ochrany zdraví dětí, žáků a studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí“ (školský zákon, §30, odstavec 1 [online]).

8.1.1 Evidence úrazů

Škola má za povinnost evidovat úrazy žáků. Každá škola vede knihu úrazů, ve které se evidují všechny úrazy, které se musí nahlásit nejpozději do dvaceti čtyř hodin od okamžiku, kdy se škola nebo školské zařízení o úrazu dozví.

Do knihy úrazů se uvádí:

- a) pořadové číslo úrazu,
- b) jméno případně jména, příjmení a datum narození zraněného,
- c) popis úrazu,
- d) popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události,
- e) zda byl úraz ošetřen a kým byl ošetřen,
- f) podpis zaměstnance, který provedl záznam do knihy úrazů,
- g) další údaje, pokud jsou potřebné k sepsání záznamu o úrazu.

Osobní údaje žáka, které se zmiňují v knize úrazů, mohou být dále zpracovávány pouze pro účely evidence úrazů, popřípadě jako podklad pro vyhotovení záznamu o úrazu. Záznam o úrazu se dále vyhotovuje na žádost zákonného zástupce žáka nebo ČŠI, zdravotní pojišťovny žáka, Policie ČR nebo zřizovatele. Záznam o úrazu se dále vyhotovuje jde-li o úraz, jehož

důsledkem byla nepřítomnost žáka ve škole po dvou po sobě jdoucích vyučovacích dnech nebo se jedná o úraz, jehož důsledkem žák zemře. (Kovaříková, 2020; Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů [online]).

8.2 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT

Tento metodický pokyn stanovuje postupy vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a jeho plnění je určeno pro právnické osoby vykonávající činnost škol zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Při vzdělávání, výchově a jiných školských službách bere v úvahu možné ohrožení žáků. Škola v souladu se školním vzdělávacím plánem seznamuje žáky s nebezpečím ohrožujícím jejich zdraví tak, aby bylo dosaženo klíčových kompetencí vztahujících se k ochraně zdraví žáků a jejich bezpečnosti. Tyto kompetence jsou vytvářeny na základě vzdělávacích oblastí, které ukládá žákům očekávané výstupy. Hovoříme o nad předmětových tématech jako je dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí, problematika první pomoci a úrazů, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním atp. (Metodický pokyn čl. 2, 2005 [online]).

Metodický pokyn a jeho dodržování není mířeno pouze na pedagogické pracovníky, ale i na žáky, kteří na úseku zajištění bezpečnosti a zdraví musí dbát pravidel školního řádu, plnit pokyny zaměstnanců škol vydaných v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem. (Metodický pokyn čl. 3, 2005 [online]).

9 Odpovědnost školy za úraz

Škola zajišťuje žákům bezpečné a zdravé prostředí, a to po celou dobu, kdy jsou v její péči. Žáci se nemusí nutně nacházet na školní půdě, ale můžou se nacházet například na procházce, hřišti, kurzu, táboře. Výhodné pro školu je, když si sjedná pojistku odpovědnosti, která v případě úrazu pokryje náklady na jeho léčbu a odškodnění. Pokud tedy není škola pojištěna, musí se spolupodílet na odškodnění z vlastních prostředků. (Bezpečnost práce.info, b.r.). Režim odpovědnosti právnických osob vykonávajících činnost školy za majetkovou a nemajetkovou újmu je ustanoven § 391 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.

10 Interaktivní programy pro základní školy

10.1 BESIP

BESIP je hlavní koordinační subjekt bezpečnosti silničního provozu v ČR, je expertním orgánem v oblasti působení na lidského činitele, dále se jedná o samostatné oddělení Ministerstva dopravy ČR. V rámci výuky Dopravní výchovy na základní škole je zván do hodin, aby žákům přiblížil problematiku bezpečného chování v provozu a na silnici a také, aby hlavně naučil jak se bezpečně chovat v provozu a na silnicích. *Samostatné oddělení BESIP připravilo ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem sérii akreditovaných seminářů pro učitele základních škol a také pro všechny vychovatele školních družin a školských zařízení s tématem „DOPRAVNÍ VÝCHOVA – metody, formy, výukové a metodické materiály pro ZŠ, školní družiny a školská zařízení“.* Hlavními tématy vzdělávacích seminářů pro děti staršího školního věku je prohlubování znalostí a dovedností z oblasti dopravní výchovy – v roli chodce, cyklisty, spolujezdce v automobilu i cestujícího různými dopravními prostředky. Žáci si na vlastní kůži vyzkouší první předlékařskou pomoc a osvěží si znalost telefonních čísel na složky IZS. Získají znalost o tom, jak postupovat při komunikaci s dispečinkem a také, jak se mají správně zachovat v krizové situaci. (BESIP, b.r.)

10.2 Dny pro záchranu života

Program je veden moderní, zábavnou a interaktivní formou. Žáci se naučí rozpoznat život ohrožující stavy, ošetřit drobná poranění nebo zlomeniny, zastavit krvácení, resuscitovat a zajistit (přivolat) lékařskou pomoc. Kurz trvá dvě vyučovací hodiny a probíhá přímo v prostorách školy. Každý účastník po absolvování kurzu obdrží diplom „Mladý záchranář“. Kurz je veden jako praktická ukázka toho, jak situace mohou opravdu vypadat – jsou připraveny modelové situace a reálně namaskovaní lidé. Nechybí ani ukázka plně vybaveného sanitního vozu, kde si žáci mohou vyzkoušet přístroje i vybavení pod vedením profesionálních záchranářů. (Zdravotníci, b.r.).

10.3 VZPoura úrazům

Projekt VZPoura úrazům usiluje o prevenci úrazů u dětí a mladistvých pořádáním edukačních setkání s hendikepovanými pracovníky VZP ČR. Projekt realizován Všeobecnou zdravotní pojišťovnou ve formě besed, které poskytují všem školám bezplatně. Beseda je organizována hendikepovaným pracovníkem VZP ČR, který se setkává se žáky a snaží se jim přiblížit problematiku úrazu tím, že do vyprávění přidá svůj životní příběh. Upozorňuje na rizikové

životní situace a snaží se poukázat na to, jak lze vhodnými preventivními opatřeními tato rizika omezit na minimum. Pracovníci VZP mohou díky vlastní zkušenosti žákům více přiblížit jaké to je, žít s trvalými následky po úrazu. Tím dokážou žáky motivovat k *zodpovědné péči o zdraví a zdraví lidí v jejich okolí*. (VZPoura úrazům, b.r.).

CÍLE PRÁCE

Ve své bakalářské práci jsem si stanovila tři základní cíle:

- 1) Zpracovat teoretické znalosti z oblasti školní úrazovosti.
- 2) Zjistit, v jakých oblastech by měla být zvýšená bezpečnost ve škole.
- 3) Odhalit faktory, které ovlivňují školní úrazovost.

PRAKTICKÁ ČÁST

11 Výzkumné otázky

K dosažení cílů bakalářské práce jsem stanovila pět výzkumných otázek:

- 1) Jaká je role pedagoga při předcházení úrazům?
- 2) V jakých oblastech by měla být zvýšená bezpečnost ve škole?
- 3) Při jakých činnostech dochází k úrazům nejčastěji?
- 4) Jaký faktor selhává při prevenci školních úrazů?
- 5) Jaký faktor posiluje bezpečnost při předcházení školních úrazů?

12 Metodika výzkumu

K dosažení cílů bakalářské práce jsem zvolila kvalitativního výzkumu. V současné době zastává metoda kvalitativního výzkumu cenné postavení mezi ostatními formami výzkumu, dříve ho někteří metodologové používali pouze jako doplněk kvantitativních výzkumných strategií. (Hendl, 2005). Podle Creswella (1998) je definován kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a prování zkoumání v přirozených podmínkách*“. V rámci kvalitativního výzkumu je výzkumníkovi dovoleno modifikovat nebo doplňovat otázky v samotném průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. Pro sběr dat musí výzkumník pracovat přímo v terénu, také mu dává možnost seznamovat se s novými lidmi. Kvalitativnímu výzkumu je vytýkáno, že jeho výsledky představují sbírku subjektivních dojmů. *Výhodou kvalitativního přístupu je získání hloubkového popisu případů.* (Hendl, 2005).

Jako metodu pro tvorbu dat jsem si vybrala polostrukturovaný rozhovor, protože představuje dostatečně flexibilní přístup, který dává respondentovi možnost volně mluvit o tématu, reflektovat svůj postoj k němu a rozvíjet o něm své myšlenky. Výzkumníkovi dává prostor sledovat v reálném čase vývoj rozhovoru, reflektuje to, co je významné a zároveň může rozhovor usměrňovat tak, aby se neodchýlil od tématu. (Smith, 2004). Výběr výzkumné metody polostrukturovaného rozhovoru mi dává možnost zjistit nové poznatky ze zkoumané problematiky. Důležité je dát dostatek volnosti, aby mohl rozhovor směřovat k tomu, co respondentovi připadá jako významné. (Čermák a kol., 2013).

Zaměřila jsem se na výběr menšího počtu respondentů, kteří dobře prezentují zkoumanou problematiku. Smith, Flowers a Larkin (2009) dle své zkušenosti doporučují vzorek o 3-6 respondentech, který umožňuje detailní analýzu každého případu, následně poskytuje prostor pro provedení mikroanalýzy podobností a rozdílů napříč případy. (Čermák a kol., 2013).

Jako výzkumný vzorek jsem kontaktovala zástupce ředitele na vybrané základní škole. Základní školy jsem vybírala dle dojezdové vzdálenosti. Kritériem pro výběr místa průběhu výzkumu bylo, aby se jednalo o základní školu, kterou navštěvují žáci od 1. do 9. třídy. Dalším kritériem bylo, aby výzkumným prvkem (respondentem) byl jedinec, který se více orientuje v problematice úrazovosti na základní škole. Vzhledem k údajům v teoretické části práce, která v jedné části charakterizuje děti staršího školního věku, byl rozhovor veden o problematice směřující k úrazovosti dětí tohoto vývojového období. Ve většině případech

mi dotazy zodpovídal učitel tělesné výchovy, jednou byl rozhovor veden se zástupcem ředitele.

Z celkových žádostí o provedení výzkumu (13) by bylo schváleno 5 žádostí.

Formou elektronické pošty jsem kontaktovala celkem 13 základních škol z Pardubického a Královéhradeckého kraje.(viz příloha 1). Zároveň jsem ve zprávě požádala o čerpání informací z knihy úrazů za školní rok 2022/2023. Zavázala jsem se k dodržení anonymity a mlčenlivosti při pracování s údaji v knize úrazů. Tuto žádost mi schválila jedna škola. Informace čerpané z knihy úrazů budou zveřejněny pod rozhovorem, jehož respondent mi schválil práci s údaji ve výše zmíněném dokumentu. Další podstatné dokumenty, které mi byly poskytnuty jako výzkumný materiál, budou zveřejněny v seznamu příloh.

Pro realizaci výzkumu jsem si předem stanovila 13 otázek:

1. Při jaké činnosti dochází k úrazu nejčastěji?
2. Kde dochází k úrazu nejčastěji?
3. Co považujete za hlavní příčinu vzniku úrazu?
4. Jak by se tato příčina mohla změnit, popř. odstranit?
5. Jaké faktory mohou ovlivňovat vznik úrazu?
6. Kde se děti mohou při edukaci setkat s prevencí úrazů?
7. Jaká je role pedagoga při prevenci úrazů?
8. Jakými legislativními opatřeními se škola řídí z hlediska bezpečnosti?
9. Co všechno je škola schopna zajistit pro bezpečné prostředí?
10. Jak by jste popsal bezpečnostní prvky na škole? Co posiluje prevenci úrazů?
11. Co naopak snižuje prevenci a bezpečnost na škole?
12. V jakých oblastech je třeba zvýšit bezpečnost?
13. Využily jste někdy nabídky programů/projektů zabývajících se prevencí úrazů?
Jakých?

V praktické části práce zveřejňuji výsledky výzkumu, které jsem rozdělila do pěti hlavních oblastí, jež jsou označeny jako kategorie. Pro přehlednost jsem vytvořila tabulku, ve které jsou zmíněné hlavní kategorie. Pod každou kategorií jsou ve sloupci zmíněné kódy, které se objevovaly ve výpovědích respondentů nejčastěji.

V první kategorii pod názvem Role pedagoga respondenti vysvětlují, jaká je důležitost přítomnosti pedagoga, jeho samotného dozoru, dále zmiňují důležitost pravidelného školení. Ve druhé kategorii respondenti prezentují svůj názor, kde by podle nich měla být zvýšená bezpečnost, kde respondenti shledávají nedostatky v oblasti prevence. Ve třetí kategorii odhalujeme nejrizikovější činnosti, které předchází vzniku úrazu. Ve čtvrté kategorii je

poukázáno na negativně působící činitele, které představují rizika, jež zvětšují pravděpodobnost vzniku úrazu. Poslední pátá kategorie věnuje pozornost pozitivně působícím činitelům, jež prevenci posilují. V této kategorii byl dán prostor na to, poukázat co zvyšuje prevenci vzniku úrazu na základní škole.

	Role pedagoga	Nedostatky	Nejrizikovější činnost	Negativně působící činitelé	Pozitivně působící činitelé
Respondent 1	pravidelné školení, sledování aktivity, plánování výuky	malé prostory ve třídách, velký počet žáků	výuka tělesné výchovy	špatná koordinace pohybu, nepozornost, malé prostory, zhoršená orientace v předimenzovaném prostoru	školení, dohled nad pracovní aktivitou, navýšení počtu dohledu
Respondent 2	všímavost, poučení	nízká pohybová aktivita u dětí mimo školu, neukázněnost dětí	výuka tělesné výchovy, skupinové hry s míčem	nedostatek pohybu, nešikovnost, nekázeň, ochranný způsob výchovy	včasné poučení, odpočinkové koutky, bezpečné vybavení a náčiní
Respondent 3	poučení, skladba průpravných cviků, upozornění, kontrola funkčnosti zařízení	nízká pohybová aktivita u dětí mimo školu, nízká míra soustředění	výuka tělesné výchovy, doba o přestávce, míčové hry	nepozornost, nedostatek pohybu, neschopnost orientace v předimenzovaném prostoru	revize, dohledy na chodbách
Respondent 4	poučení, varování, dodržování dozorů	absence přísnějších postihů	výuka tělesné výchovy, sportovní dny na konci školního roku	nepozornost, nedbalost pravidel	dozory, Školní řád, materiální zabezpečení
Respondent 5	poučení, dodržovat dozor	rodiče nevedou děti k pohybu	výuka tělesné výchovy, míčové hry	velký počet žáků na jednom místě, nešikovnost, nedostatek pohybu	přítomnost dohledů, bezpečné vybavení a náčiní,

					bezpečnostní prvky
--	--	--	--	--	--------------------

Tab. 1 – Tabulka rozdělena podle kategorií s nejčastějšími kódy

Průběh výzkumu byl realizován osobní schůzkou s respondentem ve vybrané základní škole. Všichni respondenti souhlasili s nahráváním rozhovoru na můj mobilní telefon. Záznam byl použit pro doslovný přepis rozhovoru. Ihned po přepisu záznamu byly soubory odstraněny. Všichni respondenti svým podpisem vyslovily nesouhlas se zveřejňováním názvu školské instituce, kde byl výzkum prováděn. Podpis je učiněn ve formuláři Žádost o provedení výzkumu v rámci závěrečné práce.

13 Prezentace výsledků

13.1 Kategorie – Role pedagoga

Kódy – Poučení, pravidelné školení, skladba průpravných cviků, kontrola funkčnosti zařízení

Všichni respondenti se na odpovědi v oblasti role pedagoga shodli zejména na tom, že provádí pravidelné školení a poučování o bezpečném chování. Poučení probíhá vždy při zahájení nového školního roku ve formě seznámení se Školním řádem. Respondent č. 2 uvádí, že se provádí pravidelné poučení nejpozději do jednoho měsíce od přítomnosti úrazu, což má pro děti vyšší preventivní charakter a mohou se poučit z chyb. Další důležitou rolí pedagoga je dle všech respondentů provádění dozorů o přestávce, na chodbách a v šatně, tím se aktivně sleduje aktivita žáků. Respondent č. 1 a 3 neopomenuli hodiny tělesné výchovy, při které je důležité úvodní rozehrání, příprava organismu na zátěž, regenerace svalstva a protažení. Respondent č. 1 uvádí, že pedagog plánuje a připravuje hodinu tak, aby k úrazu vůbec nedošlo. Respondent č. 3 klade důraz na kontrolu funkčnosti náradí a náčiní před samotným používáním při výuce tělesné výchovy. Respondent č. 5 uvedl důležitost záchrany u cviků jako je skok přes kozu, kotoul na hrazdě, kde hrozí riziko pádu.

Na všech sledovaných základních školách je kladen důraz na pravidelnost ve školení a poučování o bezpečném chování, příprava vyučovací jednotky a sledování žáků při provádění činností.

13.2 Kategorie – Nedostatky

Kódy – Nízká pohybová aktivita dětí mimo školu, nízká míra soustředěnosti, ukázněnost žáků, malé prostory, vysoký počet žáků v prostoru

Respondent č. 1 uvádí, že přínosné by bylo zvětšit prostory ve třídách a snížit počet žáků, což udává za nereálné z hlediska prostoru, financí a personálu. *„Mě by se osobně líbilo, aby při hodinách tělesné výchovy bylo více pedagogických pracovníků, jakoby taková párová tělesná výchova. Navyšovalo by to možnost přímého dohledu, i když personálně se to nedá zajistit.“*

Respondent č. 2 shledává za nedostatek ukázněnost dětí. *„Kdyby jako víc poslouchali ty vyučující, co jim říkají, tak by se jako polovina věcí nestala.“* Dále poukazuje na to, že chybí u dětí pohyb mimo školu a účast v zájmových útvarech.

Respondent č. 3 také poukazuje na nedostatek pohybu u dětí mimo školu, který vede ke zhoršené orientaci a pohybu v prostoru a snížené koordinaci samotných pohybů. Proto, aby

se zlepšila orientace v prostředí, kde se dítě pohybuje, uvádí zkvalitnění samotné soustředěnosti nad tím, co dítě dělá a kde zrovna je. „...čím míň se hýbou, tím to je pak taky horší, že neodhadnou ty situace vůbec, žejo,...parkrát se mi stalo, že dítě narazí do stěny, že tam prostě chybí takový ty reflexy, jo, že prostě běží a ani si tam nedá ruce, a narazí do stěny.“

Respondent č. 4 vidí nedostatky v oblasti postihů. „...když oni vědí, že za to nic nedostanou, tak třeba se i mlátí v hodinách, žejo, jeden druhého přetáhnul hokejkou přes záda...“. Samotné nastavení bezpečnostních opatření ve škole považuje za nejvíce účinné, že více se už zkvalitnit nedá.

Respondent č. 5 poukazuje na nedostatky už v samotné rodině, kde rodiče své děti nevedou k pohybu a ke sportu, ale nechají je sedět u počítače. Škola dělá vše proto, aby k úrazu nedošlo, ale vždy se tomu stoprocentně zabránit nedá.

13.3 Kategorie – Nejrizikovější činnost

Kódy – Výuka tělesné výchovy, míčové hry, skupinové hry

V kategorii Nejrizikovější činnost se vždy bezesporu objevoval jednoznačný kód, že nejrizikovější činností na základní škole je účast na hodině tělesné výchovy.

„Jo určitě při tělocviku úplně jasně a řekla bych, že je to pořád čím dál víc a víc, že ty děti, jak se moc nepohybují, jak mají toho pohybu úplně minimálně,...,většinou při skupinové činnosti...“. Dle respondenta č. 2 je jako hlavní příčina úrazu nedostatek pohybu nebo úplně minimální pohyb. Nejčastěji k úrazu dochází při skupinové činnosti, při hře vybíjená, fotbal, florbal.

Jako druhá nezastupitelnější skupina jsou úrazy při pobytu na chodbách v době přestávky, nebo přesun mezi učebnami.

„...jeden druhého přetáhnul hokejkou přes záda“, uvedl respondent č. 4.

13.4 Kategorie – Negativně působící činitelé

Kódy – Nedostatek pohybu, špatná koordinace pohybů, nepozornost, nedbalost pravidel, zhoršená orientace v předimenzovaném prostoru

Negativně působící činitelé, které zvyšují riziko vzniku úrazu jsou dle zjištěných údajů z výzkumu: neohrabanost, špatná koordinace pohybů, nadváha, vysoký počet dětí v prostoru, nekázeň, nedostatek pohybu mimo školu, absence zájmové činnosti ve volném čase.

Respondent č. 1 považuje za negativní činitele vzniku úrazu hlavně samotnou neohrabanost dětí a koordinace pohybu. „Děti si odvyknuly na pohyb, a tím se zvyšuje nadváha.“ Podle něj

negativně ovlivňují úrazovost i stísněné prostory ve třídách. „*Když se zvýší prostor ve třídě, tak tam méně hrozí třeba to, že dítě může zakopnout o batoh ve třídě*“.

Respondent č. 2 uvádí jako hlavní příčinu vzniku úrazu nešťastnou náhodu, která vznikne jako důsledek nemotornosti, nepozornosti a nekázně dětí. „...*kdyby byla větší kázeň někdy u těch dětí, jo, kdyby jako víc poslouchaly ty vyučující co jim říkají, tak by se jako polovina věcí nestala.*“ Nekázeň považuje za hlavní element snižující prevenci. „*Protože ta nekázeň dětí je o tom, že já tisíckrát řeknu: „neběhej“, a pak se otočím, a ono běží dál, uklouzne a zlomí si nohu, žejo.*“ Samotnou nekázeň u dětí dle něj způsobuje ochranný způsob výchovy, kdy rodiče dětem nedovolují sportovní aktivity, aby si neublížily. Dalším názorem je, že benevolentní výchova také zastává roli v dětské úrazovosti. „*Takže ty rodiče ty děti hrozně chráněj...že jim ani nedovolej, aby někde sportovali, zametají jim cestičku...*“ anebo „...*spousta dětí v současné době nemá hranice...*“.

Respondent č. 3 uvádí jako negativního činitele nepozornost, která vede k neodhadnutí celkové nebezpečné situace. Díky snížené pozornosti žák nestíhá zaznamenávat více věcí v prostoru najednou. „*Třeba je tam míč, ještě tam jsou další děti, a tak. Takže třeba pro někoho je těžký rozdělit tu pozornost. Že prostě běží a do někoho narazí.*“

Podle respondenta č. 4 je nepozornost a nedbalost pravidel na prvním místě, který výrazně ovlivňuje vznik úrazu.

Nedostatek pohybu u dětí mimo školu je dle respondenta č. 5 hlavní důvod, proč dochází častěji k úrazu. Celková nešikovnost a neohrabanost je způsobena tím, že děti moc nesportují. „...*to by se musel změnit přístup už od rodiny, vést děti ke sportu, pohybu a ne k sezení u počítače.*“

13.5 Kategorie – Pozitivně působící činitelé

Kódy – Pravidelné školení, dozor na chodbách, revize a kontrola funkčnosti nářadí a náčiní, materiální zabezpečení

Mezi pozitivně působící činitele dle respondenta č. 1 patří jasně stanovená organizace dohledů, který se snaží navyšovat, když se jedná o exkurzi. Dále je to pravidelné školení žáků a pedagogů o bezpečném chování. Před výukou předmětu Pracovní činnosti dochází k proškolení o tom, jak používat náčiní a předměty k výuce. V rámci tělesné výchovy se snaží minimalizovat výskyt nebezpečných situací. „*Snažíme se vybudovat návyk k pohybu a koordinovanosti těch pohybů*“, řekl.

Respondent č. 2 uvedl jako pozitivně působící činitele materiální vybavení školy jako jsou kryty na topení v tělocvičně i na chodbách, odpočinkové koutky, kde žáci mohou trávit volný

čas, aby nemuseli běhat po chodbách. „*Máme tu i pingpongové stoly, u toho děláme to, že tam opravdu dohled je a musí kontrolovat jestli mají sportovní obuv, aby neběhali v pantoflích a takovýchle věci, no.*“ Žáci jsou vždy a povinně do měsíce od uskutečnění úrazu poučeni a proškoleni o tom, co se stalo a jak se tomu mohlo předejít.

Respondent č. 3 uvedl, že prevenci posiluje pravidelná revize náčiní a nářadí, která je vždy jednou za rok, kdy se kontroluje vše, anebo při každé hodině učitel vizuálně zkontroluje náčiní. „*Jinak ihned to nahlašuju školníkovi a nebo prostě se to odstraňuje, žejo, ta závada. To jsou tyhle materiální věci.*“ Dále je to poučení o tom, že nemají manipulovat nebo zasahovat do zásuvek. Nemají manipulovat s ničím, pokud nejsou vyzváni učitelem.

Respondent č. 4 jako hlavní činitele uvedl dozory na chodbách, seznámení se školním řádem. Dále je to materiální zabezpečení radiátorů. „*Tak, jak to je tady nastavené, tak si myslím, že více se už dělat nemůže.*“, uvedl na závěr.

Činitelé posilující bezpečnost na základní škole dle respondenta č. 5 je bezpečně vybavená tělocvična, která se pravidelně kontroluje. Dále je to neustále proškolování obsahu zmíněném ve školním řádu, to, jak se mají chovat, jak se mají pohybovat o přestávkách, na chodbách, co mají dělat. „*Nad žáky je nepřetržitý dohled a v podstatě ten dohled dodržujeme všichni, pokud jsme ve škole a děti kolem nás. Pak jsou tady bezpečnostní prvky jako různé polepy, samolepky na sklech, na podlaze, a to je asi tak všechno.*“

DISKUZE

Tato bakalářská práce se zabývá tématem Prevence školních úrazů. Výzkum byl realizován metodou kvalitativního výzkumu. Formou kvalitativního výzkumu byl polostrukturovaný rozhovor, který byl veden s respondentem, jenž vede evidenci úrazů na dané základní škole. Získaná data byla zveřejněna v předcházející části práce pod názvem Prezentace výsledků. V této části práce se zabývám rozbohem získaných dat, které jsou porovnávány s odbornou literaturou nebo odbornými články, které se opírají o problematiku úrazovosti.

Z výzkumu bylo zjištěno a opakovaně potvrzováno, že se počty úrazů u žáků druhého stupně stále zvyšují. Respondenti tento rostoucí výskyt úrazů považují za následek absence zájmových a pohybových aktivit u žáků, kterým se mohou věnovat mimo školu.

Bylo stanoveno 5 výzkumných otázek:

Výzkumná otázka č. 1: Jaká je role pedagoga při předcházení úrazům?

Role pedagoga je v problematice úrazovosti velice významná, protože zajišťuje svou přítomností pasivní prevenci. Podle Otavy (2012) se tímto pojmem rozumí změna prostředí na prostředí bezpečné. Pedagog musí znát typologii úrazů podle místa výskytu. Náplní pasivní prevence je důsledné řešení všech rizikových míst způsobem, který by minimalizoval možnost vzniku úrazu na tomto místě. Pasivní prevence je proto tedy hlavně v rukou dospělé osoby v roli pedagoga formou informování žáků o mladistvých a spoluprací s organizacemi realizujícími osvětové semináře. Tato výzkumná otázka se částečně s výzkumnou otázkou č. 5, která se zaměřuje na prvky posilující prevenci, čímž role pedagoga by měla být jedním z posilujících prvků. *Mnozí z pedagogů dělají pro bezpečnost žáků vše, co je v jejich silách a možnostech,...Poučení o bezpečnosti zapisují do třídních knih, provádějí dozory a jsou stále ve střehu a připraveni zasáhnout při možném úrazu.* (Otava, 2012). Pro celkový nárůst úrazů i těch vážných se nedá zcela zastavit nebo zpomalit, protože více se už pro zajištění bezpečnosti dělat nedá. Ve Směrnici k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve škole, čl. 9, je uvedeno, že škola musí zajistit, aby žáci byli poučeni o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti při všech činnostech, jichž se účastní při vzdělávání nebo v přímé souvislosti s ním. (Otava, 2012). Odpovědi na první výzkumnou otázku potvrzují výše zmíněné tvrzení, které popisuje roli pedagoga. Mezi odpověďmi respondentů se objevují termíny jako poučení žáků, dodržování dozorů, nutnost sledování aktivity, plánování a příprava výuky, kontrola a revize náradí a náčiní. Tyto povinnosti jsou ukotveny pod § 29 zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále školský zákon), jež praví, že školy jsou povinny přihlížet při vzdělávání svých žáků na jejich základní

fyziologické potřeby, vytvářet správné podmínky pro jejich zdravý vývoj a současně předcházet vzniku a šíření sociálně patologických jevů. (Uhlíková, 2013).

Výzkumná otázka č. 2: V jakých oblastech by měla být zvýšená bezpečnost ve škole?

Kukla (2016) ve své práci zmiňuje nutnost zvýšení tělesné zdatnosti a trénování, dobré vybavení a ochranné pomůcky jako činitele ovlivňující vznik úrazu, na které je třeba klást neustále důraz. Jelikož sportovní úrazy představují ve všech hlášeních pro ČŠI více než polovinu z celkového počtu úrazů, je třeba jim věnovat značnou pozornost v oblasti prevence. Jako hlavním důvodem převažující incidence úrazů v hodinách tělesné výchovy je podle Zvadové, Janouška a Rotha (2012) snížení fyzické zdatnosti současných dětí, které tráví stále více času u počítače či před televizní obrazovkou. Do nárustu úrazové incidence se také promítají úrazy spojené s nadváhou a obezitou dětí. Tento fakt se objevoval i ve výsledcích mého výzkumného šetření, proto zde dochází ke shodě ve výpovědích. Zvadová, Janoušek a Roth (2012) ve své práci rozvíjejí další negativní důsledky nadváhy, obezity a celkového snížení fyzické aktivity dětí. Negativně se promítají i do kardiovaskulárních onemocnění, diabetu či vzniku metabolického syndromu v dospělosti. Zvolením vhodné pohybové aktivity lze předejít syndromu obezity, a s ní s rizikem vzniku úrazů. *Bezprostřední prevencí sportovních zranění je postupné zvyšování tělesné zátěže, důsledné respektování pravidel platných pro dané sportovní odvětví.* Součástí toho je i nezbytně nutné seznámit děti s riziky úrazu. (Zvadová, Janoušek, Roth, 2012). Když vezmeme v úvahu faktory ovlivňující vznik úrazu, konkrétně faktory socioekonomické, můžeme zde sledovat značný vliv při zvyšující incidenci úrazů. Děti z rodin s nízkým socioekonomickým statusem jsou více ohroženy několikanásobně častěji rizikem úrazu, než-li rodiny s vyšším socioekonomickým statusem. Proto považují za nevyhnutelné obracet prevenci úrazů nejen na děti, ale i na jejich rodiče. V rámci třídnických schůzek nebo konzultací s jednotlivými rodiči by neměl pedagog opomíjet téma zaměřující se na úrazy a rizikové činnosti. Svou roli sehrává i samotné rodinné klima. Pokud dítě vyrůstá v prostředí, kde je prostor pro otevřenou komunikaci a soudružnost, dokáže lépe odhadnout nebezpečné situace a rizika, která mu hrozí při činnostech, které se zrovna věnuje. Samozřejmě i přes tyto vlastnosti může dojít k nešťastné náhodě, která se nedá jakkoliv ovlivnit. *Dětem je nutno dát patřičné znalosti a současně v nich vytvářet pocit odpovědnosti, ohleduplnosti a respektu k ostatním.* (Zvadová, Janoušek, Roth, 2012).

Výzkumná otázka č. 3: Při jakých činnostech dochází k úrazům nejčastěji?

Dalo by se říci, že již existuje obecně platné tvrzení o tom, že úrazy se nejčastěji vyskytují při hodinách tělesné výchovy. Neboť také všichni mí respondenti jsou si tímto tvrzením jednoznačně jisti. Říká se, že pravidelná pohybová aktivita vede k podpoře zdraví a

k optimálnímu fungování všech orgánových soustav. To, jestli máme nebo nemáme predispozice k pohybové gramotnosti je dáno dědičnými předpoklady, prostředí, ve kterém vyrůstáme, a také zde sehrává roli i trávení volného času. Každopádně i při pohybových a sportovních aktivitách se nemá nic přehánět. Svou roli zde sehrává výběr pohybové aktivity, která by měla být přiměřená věku dítěte a jeho fyzickým a mentálním schopnostem. Nováková (2023) tvrdí, že pokud je dítě vystaveno nadměrné zátěži (zejména jednostranné), zvyšuje se nebezpečí zranění. Národní registr dětských úrazů provedl výzkum zaměřený na školní úrazy, který probíhal v letech 2009 – 2015. Zjištěním tohoto výzkumu bylo, že nezastupitelnější skupinou jsou úrazy při tělesné výchově a školních sportech (cca 30 % úrazů) a o přestávkách (cca 20 % úrazů). Při volné hře to sčítá cca 10 %. (Centrum dětské traumatologie, b.r.). Za školní rok 2021/2022 evidovala ČŠI celkem 26 977 úrazů, z toho bylo v cca 39 % úrazů způsobeno při tělesné výchově, konkrétně při skupinové činnosti. Při individuální činnosti to bylo cca 11 %. (Česká školní inspekce, 2022).

Vysoká míra úrazů způsobena v hodinách tělesné výchovy je alarmující. Proto by měl být kladen větší důraz na prevenci v průběhu výuky. Bylo by třeba navýšit počet pedagogů, kteří by měli více příležitosti sledovat hru a chování žáků. Přičemž se občas můžeme setkat s tím, že jeden učitel tělesné výchovy má dbát na bezpečnost až na dvacet až třicet žáků v jedné cvičební jednotce.

Výzkumná otázka č. 4: Jaký faktor selhává při prevenci školních úrazů?

Když se zamyslím nad celkovým fungováním školy, to jak zajišťuje bezpečnost pro své svěřence, mi přijde velmi kvalitní a bezpečné. Nejde jen o samotnou školu, ale musíme brát v potaz i zřizovatele školy, kraje, ministerstva, zákoník, která kladou školám nároky a požadavky, jež musí plnit. Faktor, který selhává při prevenci úrazů, je dle všech výpovědí a zdrojů, ačkoliv je to paradoxní, samotná osoba žáka. Výzkumným zjištěním bylo, že žák a jeho funkční a pohybové zdatnosti, vedou k zvyšující počet úrazů, jež lze výrazně pozorovat v hodinách tělesné výchovy. Jde o celou škálu faktorů, které ovlivňují fyzické a psychické chování žáka. Když si popíšeme somatotyp žáka na druhém stupni základní školy, je to hlavně výrazný růst kosterní a svalové soustavy, s tím souvisí rychlost a síla pohybů, které provádí. Dále záleží na množství a kvalitě pohybových aktivit, které dělá žák ve volném čase. V současné době můžeme pozorovat výrazný vzrůst počtu dětí, které tráví svůj volný čas pasivně, s minimem pohybu, který by měl být pro lidský vývoj přirozený. Nedostatek pohybu a špatnou koordinaci pohybů shledávají respondenti jako hlavní faktor, který vede k riziku vzniku úrazu. Přičemž pohybová aktivita patří mezi základní biologické potřeby, měly bychom si věnovat dostatek času. Vedení dítěte k pohybu by dle Šístkové (2020) mělo začít

už v období kojeneckého věku. Není však nikdy pozdě na to začít. *Vzhledem ke zvyšování růstu obezity je velmi zásadní dostatek pohybové aktivity, kterou by měly děti do každodenního života zařazovat. S věkem se sice potřeba pohybu snižuje, neznamená to však, že by se měly děti přestat hýbat úplně.* (Šístková, 2020).

Samostatnou roli zde sehrává i způsob zpracovávání informací, myšlení a orientace žáka druhého stupně. Jedná se tedy o úroveň kognitivních funkcí, to jak žák dokáže přijímat a zpracovávat informace.

Výzkumná otázka č. 5: Jaký faktor posiluje bezpečnost při předcházení školních úrazů?

Co se týče odpovědí na tuto výzkumnou otázku, ve mě vzbudilo naději, že posilování bezpečnosti není pro vedení školy a pedagogické pracovníky zcela cizí. Škola opakovaně poučuje a školí děti o bezpečném chování, stanovuje rozpis dozorů, jsou realizovány dohledy nad samotnou aktivitou žáků. Pedagogický pracovník dbá na bezpečnost při používání náčiní a pomůcek, které jsou předem kontrolovány a průběžně revidovány. Tyto prvky bezpečnosti jsou realizovány personální přítomností. Volný čas mezi výukou může být tráven v odpočinkovém koutku, kde je dítěti dána příležitost nabrat nové síly a energii, čímž se zvýší i bdělost a soustředěnost při dalším pobytu v budově školy. Při vzdělávání a pobytu dítěte ve škole je kladen důraz na zvážení potřeb žáků a učitelů, na kvalitu a funkčnost prostředí, jež představuje optimální stav, se kterým by se měly jednotlivé školy poměřovat a vést k optimálnímu rozvoji. (Rámcový vzdělávací program, 2017).

Existuje obšírná publikace, jejíž autorkou je Kateřina Ciklová, která zde přímo popisuje rizikové chování ve škole. Celou problematiku v této publikaci popisuje od samotné legislativy až po popis osob z pedagogického sboru a jejich hlavní kompetence. V kapitolách také popisuje práva a povinnosti žáků, jsou zde popsány konkrétní rizikové situace, které se vždy nemusí vztahovat k problematice úrazovosti. Z ustanovení §29 Školského zákona vyplývají pro školu povinnosti v podobě zajištění takového prostředí, které bude v souladu se základními fyziologickými potřebami dětí (čili úzkou spoluprací školy s hygienou, pediatrií, psychologem, technikou BOZP a BOZ apod.). Dále škola zajišťuje bezpečnost mechanismem zavádění náležitých dohledů. Náležitý dohled nesmí chybět při vzdělávání a při činnostech souvisejících se vzděláváním. (Ciklová, 2016). I když je přítomen náležitý dohled, přesto k úrazům dochází, protože tomu nejde zcela zabránit. Jedná se tedy o faktory lidské, materiální a legislativní, které zaručují bezpečný chod ve škole. I přesto, jak to mají ve škole nastavené dle norem, tak se snaží zástupci ředitelů nebo samotní ředitelé zlepšovat prostředí a podmínky v něm. Jedná se o navyšování počtu doprovodu, aby byla lépe cílená pozornost dohledu nad činnostmi a chováním dětí. Tento krok mi přijde velmi efektivní, protože zde

pozoruji menší prostor pro dětské „lumpárny“. Zároveň zde vidím vysoký nárok na vedení, který musí zajistit personál a finance, pro toto uskutečnění.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala tématem: Prevence školních úrazů. V teoretické části jsem se zaměřila na popis úrazu obecně, co úraz způsobuje. Dále jsem definovala období dětí staršího školního věku, jakožto hlavní výzkumnou skupinu. Definovala jsem faktory, které ovlivňují úrazovost žáků druhého stupně základní školy. Poté jsem popsala prvky prevence, které na základní škole působí. Jedná se zejména o roli pedagoga, role učitele tělesné výchovy. Své místo v utváření bezpečného prostředí má i materiální a legislativní opatření ve škole. O prevenci úrazů se mohou vyučující opřít i ve výuce některých předmětů. Pro uzavření tématu jsem vyjmenovala tři projekty, jehož představitelé jsou zváni do školy, aby žákům probranou látku představili blíže a nejlépe na vlastní kůži formou praktických cvičení, zážitkovými aktivitami.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, v jakých oblastech by měla být zvýšená bezpečnost a odhalit faktory, které ovlivňují úrazovost. Výzkumným šetřením se mi podařilo stanovených cílů docílit. Bylo zjištěno, že škola svým personálním, materiálním a legislativním opatřením zajišťuje pobyt dětem tak, aby k úrazu vůbec nedošlo. Řídí se zákony, které škole stanovují metody pro to, aby k úrazu vůbec nedošlo. Proto považuji školu za místo, které dělá vše pro bezpečí svých žáků. Druhá strana mince popisuje žáky samotné. Žák a jeho způsob chování, vnímání, orientace významně ovlivňuje zvyšující se počet úrazů. I přesto, jak je škola bezpečně vybavená, stále tu jsou žáci, kteří k zvyšující incidenci úrazů pomáhají. Proto bych doporučila, aby další kroky v předcházení úrazů byly směřovány hlavně na žáky. Je nutné, aby měli dostatečnou nabídku zájmových aktivit, které mohou aktivně absolvovat ve svém volném čase, aby dodržovali zásady zdravého životního stylu jako prevenci nadváhy a obezity. Tyto kroky by měli plnit rodiče dětí, které za děti mají hlavní zodpovědnost, nebo osoby, které mají děti v přímé péči. Informace o zásadách zdravého životního stylu rodičům poskytne pediatr, třídní učitel či dietolog. Škola dále poskytuje rodičům nabídku zájmových aktivit, kde žáci mohou trávit svůj volný čas.

Závěrem bych chtěla uvést spojitost řešené problematiky s oborem zdravotně sociální práce. Řešení problematiky úrazovosti je také v kompetenci zdravotně sociálního pracovníka. V případě úrazu se dostává do role tehdy, pokud pediatr nebo jiný ošetřující lékař shledá příčinu úrazu jako patologickou, kdy typ úrazu není v souladu s mechanismem úrazu. Zdravotně sociální pracovník by měl potom zkoumat, shromažďovat a vyhodnocovat údaje o úrazu, aby mohl doporučit metodu reintegrace v co nejlepší možné míře. Setkává se s dítětem, pokud se jedná o vážný úraz, kdy hospitalizace poškozuje jeho sociální vztahy. Hospitalizace

může narušit vazbu na celou rodinu, proto zdravotně sociální pracovník spolupracuje i s rodiči, umožňuje jim být v neustálém kontaktu s dítětem. Poskytuje rodičům i dítěti srozumitelné informace a edukuje o používání kompenzačních pomůcek, odkazuje je na služby, které dále mohou kompenzační pomůcky vypůjčit. V komunikaci by měl zdravotně sociální pracovník používat termíny, které jsou srozumitelné a přiměřené věku a rozumovým schopnostem dítěte. Práce zdravotně sociálního pracovníka je součástí tzv. multidisciplinárního týmu, ve kterém se dále objevuje psycholog, pedagog, speciální pedagog, fyzioterapeut, etoped, lékař. (Kukla a kol., 2016).

LIMITY PRÁCE

V této části bych ráda popsala limity práce. Jako první bych chtěla zmínit nedostatek odborné publikace. K tomuto tématu není dosud vydaná samostatná publikace, která by uceleně popisovala prevenci školních úrazů. Proto jsem musela čerpat z různých zdrojů, které se primárně nezabývají úrazy dětí. Čerpala jsem tedy s knihy na téma sociální pediatrie, vývojová psychologie, zákoník, aj. Oproti tištěným výtiskům jsem více čerpala z internetových zdrojů. Autoři, kteří se vyjadřovali k problematice dětské úrazovosti (Tošovský, Grivna) nebylo možné opakovaně citovat, protože jejich tvorba zasahuje do let 2003 a 2006.

Druhým limitem vnímám nesoulad tématu bakalářské práce s oborem zdravotně sociální péče. Práce přináší vhled do oblasti školství a do sociální práce se dostává až tehdy, když k úrazu dojde. Dítě se se zdravotně sociálním pracovníkem setkává na oddělení dětské traumatologie.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ

1. BENEŠOVÁ, Veronika. 2022. Úrazy dětí a jejich prevence. In: *Šance dětem* [online]. Copyright Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s. 2011-2023. [cit.2023-01-20]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/urazy-u-deti-jejich-prevence>
2. Bezpečnost dětí. 2019. Úraz žáka ve škole. Odpovědnost a odškodnění. In: *Bezpečnost práce.info* [online]. Copyright Magazín BezpečnostPráce.info, z.s. [cit. 2022-11-16]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostprace.info/bezpecnost-deti/uraz-zaka-ve-skole/>.
3. BESIP. *Žáci základních škol. Semináře dopravní výchovy pro pedagogy*. In: *BESIP* [online]. Copyright 2022 BESIP. [cit.2023-04-04]. Dostupné z: <https://besip.cz/>
4. ČERMÁK a kol., 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2.
5. Česká školní inspekce: *Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2015/2016*. Praha, 2016. Dostupné na: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2016_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/vyrocnia_na_web_2016_.pdf
6. Česká školní inspekce: *Výroční zpráva. Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2016/2017*. Praha, 2017. Dostupné na: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2017_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava-CSI_2016-2017_web.pdf
7. Česká školní inspekce: *Výroční zpráva. Kvalita vzdělávání v České republice*. Praha, 2022. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava_2021_2022_everze.pdf
8. ČESKO. Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. In: *Zákony pro lidi*. [online]. Copyright by AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit.2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>
9. ČESKO. Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. In: *Zákony pro lidi* [online]. Copyright by AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-64>
10. ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Zákony pro lidi* [online]. Copyright by AION CS,

- s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>
11. CIKLOVÁ, Kateřina. 2016. *Rizikové chování ve škole s vazbou na legislativní úpravu*. Ostrava: EconomPress. 207 s ISBN 978-80-905065-9-6.
  12. Preventivní buňka Centra dětské traumatologie. *Školní úrazy* [online]. Brno: Fakultní nemocnice Brno, b. r. [cit.2023-02-21]. Dostupné z: <http://www.detibezurazu.cz/prevence-urazu/skolni-urazy/>
  13. HENDL Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-040-2.
  14. KOVAŘÍKOVÁ, Miroslava. 2020. *Krizové situace ve škole. Bezpečnostní problematika ve školní praxi*. 1. vydání. Praha: Grada publishing, a.s. ISBN 978-80-247-2731-8.
  15. KROPÍKOVÁ, Marika. 2019. Pozice a role žáka ve školní třídě. In: *Inkluzivně. cz Řízení a výuka v inkluzivní škole*. [online]. Copyright by Dashöfer Holding. [cit.2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.inkluzivne.cz/33/nadani-legislativa-a-moznosti-financi-podpory-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EkXOVUqmbECtkfu9M30t4mc/>
  16. KUKLA, Lubomír. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada .Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-3874-1.
  17. MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ. *Výchova ke zdraví*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5351-5.
  18. *Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy: s účinností od 22. prosince 2005* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit.2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38377>
  19. Ministerstvo zdravotnictví ČR. 2008. Národní akční plán prevence dětských úrazů. In: *Ministerstvo zdravotnictví České republiky*. [online]. Copyright Ministerstvo zdravotnictví. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/narodni-akcni-plan-prevence-detskych-urazu/>.
  20. NOVÁKOVÁ, Tereza PhDr, Ph.D., 2016. Význam pohybových aktivit u dětí. In: *Šance Dětem* [online]. *Obecně prospěšná společnost Sirius, o.p.s.* [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/vyznam-pohybovych-aktivit-u-deti>
  21. OTAVA, Hynek. *Analýza a opatření k předcházení školní úrazovosti na středních školách v Orlickoústeckém regionu*. [online]. Brno, 2012. [cit. 2023-04-12]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Ing. Zdeněk Píša, Ph. D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/jvhkq/Diplomova_prace.pdf

22. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, 2017. [online]. Praha, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/41216_1_1/
23. *Školní řád* [online]. Praha 8: ZŠ a MŠ Ústavní, Praha 8 – Bohnice [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: https://www.zs-ustavni.cz/wp-content/uploads/2022/11/skolni_rad_v1.pdf
24. *Školní řád s účinností od 1. listopadu 2022* [online]. Brno: Základní škola, Brno, Herčíkova 19, příspěvková organizace [cit.2023-01-30]. Dostupné z: <https://www.zshercikova.cz/soubor/skolni-rad-11-2022/>
25. *Školní řád s účinností od 1. prosince 2022* [online]. Praha 8: Základní škola Praha – Dolní Chabry, příspěvková organizace [cit.-2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.zschabry.cz/soubor-skolni-rad-platny-od-1-12-2022-1026-.doc>
26. UHLÍKOVÁ, Jana. 2013. *Prevence úrazů v podmínkách školy* [online]. Plzeň. [cit. 2023-01-25]. Diplomová práce. Západočeská Univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická. PhDr. Mgr. Michal Svoboda, Ph.D. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1437570525.pdf>
27. VÁGNEROVÁ, Marie. 2012. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání. 2. rozšířené a přepracované vydání*. Praha. Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.
28. VZPoura úrazům. 2023. *O projektu*. In: *VZPoura úrazům* [online]. Copyrights 2023. All Rights Reserved by VZP ČR. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.vzpoura-urazum.cz/o-projektu/>
29. Zdravotníci s.r.o. 2015. *Interaktivní programy pro základní školy*. In: *Zdravotníci* [online]. Copyrights 2015 *Zdravotníci* [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.zdravotnici.cz/kurzy-a-skoleni/interaktivni-programy-pro-zs/>
30. ZVADOVÁ, Zuzana, JANOŠEK, Stanislav, ROTH, Zdeněk, 2012. Úrazovost u dětí školního věku – současné směry a prevence. *Prevence úrazů, otrav a násilí*[online]. Státní zdravotní ústav, 8 (1), 7-17 [cit. 2023-04-17]. ISSN 1801-0261.
31. ZVADOVÁ, Zuzana a JANOŠEK, Stanislav, 2014. *Prevence úrazů a otrav u dětí a dospívajících ČR*. In: Státní zdravotní ústav [online]. Copyright Státní zdravotní ústav. [cit.2023-01-17]. Dostupné z: <https://szu.cz/tema/podpora-zdravi/prevence-urazu-u-deti-a-dospivajicich-cr>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - E-mail s žádostí o provedení výzkumu

Dobrý den,

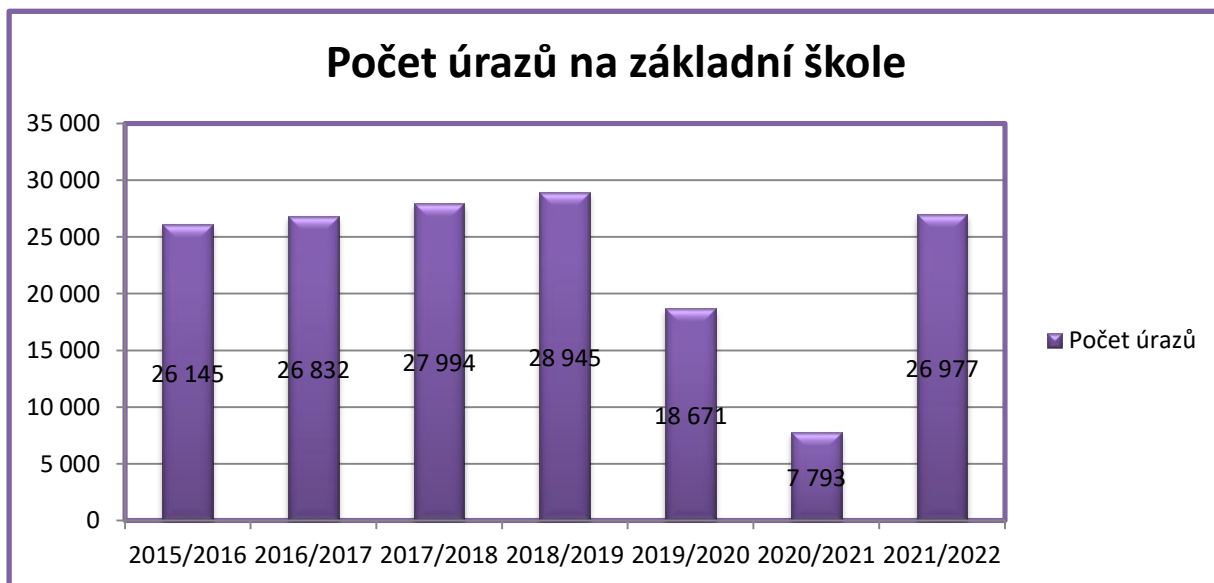
jsem studentka bakalářského studia oboru Zdravotní sociální péče a v současné době pracuji na výzkumu bakalářské práce. Tématem práce je Prevence školních úrazů. Výzkum probíhá formou rozhovoru se zástupci základních škol a mým cílem je zjistit, proč dochází k úrazům, při jaké činnosti, co to způsobuje atd. Rozhovor trvá 30-40 minut a celý průběh bude zaznamenáván na rekordér. Budete mít zájem se spolupodílením při výzkumné části? Pokud budete souhlasit, prosím navrhněte vyhovující termín.

Předem děkuji za Vaši odpověď a čas.

Přeji hezký den,

Viktorie Viková

Příloha B – Počty školních úrazů od r. 2015-2022, zdroj: ČŠI

Příloha C – Počty úrazů na ZŠ, kde probíhal výzkum, zdroj: Kniha úrazů

